

Monoloog 1: Opa

In een doos die ik nooit opende, zit speelgoed waar ik nooit mee speelde, met een stijgende waarde die ik nooit zal verzilveren, een mooie erfenis voor de vrouw die niet van mij houdt en de zoon die mij nooit bezoekt.

Zal de kleinzoon die ik nog nooit zag de doos mogen openen? Zullen de kostbaarheden geduldig wachten op een schattenjager op zolder? Of zullen ze op een dag, net als ikzelf, gewoon ophouden te bestaan?

Had ik mijn droomvrouw niet veroverd en er niet mee kunnen trouwen, ik zou nog altijd van haar houden. Achteraf bekeken was de verscheurende pijn van het gemis van de vrouw uit mijn verbeelding me liever geweest dan de afstompende scheiding van zij die in de werkelijkheid niet was wie ik dacht dat ze was.

‘Wees voorzichtig met fantasiebeelden,’ waarschuwt sindsdien een stem binnenin mij. ‘Ze zouden wel eens in de realiteit kunnen terechtkomen. Daar lossen ze op als sneeuw voor de zon.’

Ik ben al schrijvend op zoek gegaan naar de waarheid. Het was vergeefse moeite; de werkelijkheid wordt gesponnen uit betekenisloze feiten en geweven met losse draden als woorden op zoek naar een zin. Wie ze wil ontrafelen, blijft uiteindelijk met lege handen achter. Woorden worden leugens van zodra je ze aan papier toevertrouwt. Enkel dromen liegen nooit; zij hebben niet de pretentie iets anders te zijn dan wat je je verbeeldt.

Net zoals het speelgoed dat ik koop, blijven mijn dromen voortaan onuitgepakt.

Elk jaar stuur ik mijn zoon twee kaartjes; eentje op zijn verjaardag, eentje met Nieuwjaar. Ze worden nooit teruggestuurd. Ik maak mezelf wijs dat ze bij mijn zoon op de schoorsteenmantel staan en dat mijn kleinzoon naar zijn opa vraagt. Ik verkiest de kleur van mijn dromen boven de grijsheid van mijn zijn. Geen woord kan tippen aan mijn gedachten.

Al die tijd leefde ik van cijfers, zij het zeer tegen mijn zin. Ik kocht er voedsel mee en beschutting en dozen die ik nooit opende. Veertig jaar lang telde ik op, trok ik af, deelde en verenigvuldigde ik. Gaandeweg werd ik overbodig, maar de jaren camouflerden mijn aanwezigheid. Pas toen het kantoor verhuisde naar een nieuwe locatie, werd ik opgemerkt en liet men mij gaan.

Ik mis de cijfers niet. De wereld was cijferloos tot we hem begonnen te meten. Het leven was cijferloos tot we er een tijd op plakten. De mens was cijferloos tot we elkaar begonnen te rangschikken op basis van kennis, macht, vermogen.

Cijfers maken van gedachteloze denkers gewetenloze weters. Hoeveel is een leven waard? Ik kon het de klanten van de *Veilig en Voorzienig Verzekeringdienst* tot op de cent vertellen, al geloofde ik er zelf geen jota van. Hoeveel is mijn leven waard? Wat is de prijs van mijn dromen?

Monoloog 2: Oma

Trouw nooit met een man die in de verzekeringssector werkt. Ik wist vooraf niet hoe de carrière van mijn toekomstige er zou uitzien, maar ik had moeten weten dat het een vlakke rit zou worden. Als pril koppel gingen we niet op restaurant omdat we spaarden voor een wagen. Als trotse verloofden, gingen we niet op reis omdat we spaarden voor een huis. Als kersvers gehuwden namen we geen hond omdat we spaarden voor een kind.

We kochten een wagen; we kochten een huis; we kregen een kind. Maar we gingen niet op restaurant omdat het thuis beter

was. We gingen niet op reis omdat het thuis beter was. We namen geen hond omdat ... Ja, waarom eigenlijk niet?

Toen ons zoontje vijf werd, besloot ik dat er iets moest veranderen. Het was al lang geleden dat ik de zee nog had gezien. Sinds de geboorte van ons kind waren we amper verder dan tien kilometer van de kerktoren weg geweest. Ik boekte een lang weekend met het hele gezin in een appartementje aan de kust. Ik betaalde ervoor met het geld dat ik maandenlang opzij had gelegd met dat ene doel voor ogen. Mijn man mokte toen ik hem voor het voldongen feit stelde, maar hij kon er niet onderuit.

‘OK,’ zei hij tenslotte, ‘maar kom achteraf niet klagen als de uitstap tegenvalt.’

Het viel tegen. Hoewel het hartje zomer was, regende het drie dagen zonder ophouden. De eerste dag hadden we met z'n drieën tot diep in de nacht diarree na het degusteren van een lauw vispannetje met dito frieten. De tweede dag werd onze zoon in de hand gebeten door een hond die niet gestreeld wilde worden. Op de derde dag vertrokken we zo vroeg mogelijk.

De weg naar huis had zijn *zie-je-wel-ik-had-het-nog-zo-gezegd* triomftocht kunnen worden, maar mijn man zweeg. Zijn stilzwijgen voelde aan als een beschuldiging. De zee was zoveel mooier geweest in onze verbeelding dan in het echt. Mijn demarche had niet alleen zijn ideaalbeeld van de zee vernietigd, maar ook het droombeeld van zijn vrouw aangetast. Erover praten zou het alleen maar erger gemaakt hebben, dus zweeg ik ook. Na dat desastreuze uitstapje werd er nooit meer gesproken over uit eten gaan, reizen of een hond. Het beetje kleur dat nog restte in ons leven, trok weg.

Aanvankelijk berustte ik in mijn lot.

‘Hij houdt te veel van mij,’ hield ik mezelf voor. ‘Als een poppetje in een doosje wil hij me beschermen tegen de boze buitenwereld. Huisje, tuintje, boompje, kindje; wie zegt daar nu neen tegen?’

Ik wist dat ik mezelf iets voorloog. Ik was gevangen in andermans droom en dat gevoel bekleemde me. Ik wilde hem niet bedriegen. Ik wilde betrapt worden op bedrog.

Ik was niet verliefd op de man waar hij me mee in bed vond.

Ik voelde geen lust toen ik die andere man — mijn minnaar zoals dat heet— naar het echtelijk bed leidde. Ik raakte niet in paniek toen hij — mijn wettige echtgenoot— thuiskwam en mijn naam riep, noch toen zijn stap op de trap weerklonk. Ik was louter een toeschouwer van de rol die ik mezelf gegeven had.

Ik vond het grappig om zien hoe mijn gelegenheidsbedpartner zijn kleren aanschoot en onophoudelijk herhaalde: ‘Wat moet ik doen? Wat moet ik doen?’

Ik wilde dat er iets veranderde in mijn leven. Overspel leek me daar een goed instrument toe. Er werd geen ruzie gemaakt. Hij nam een advocaat; ik nam een advocaat. Hij repte met geen woord over mijn scheve schaats. Ik kreeg het hoederecht over onze zoon. Ik ben mijn man daar nog altijd dankbaar voor. Ik ben hem na de scheiding trouw gebleven, als een weduwe die de liefde van haar leven heeft gekend en die veel te vroeg moest afgeven. Hem terugzien was onmogelijk; het zou die illusie alleen maar doorprikken. Ik bleef van hem houden in zijn zoon.

Monoloog 3: Droom

Het mes in mijn rug was mijn enige wapen; ik sneed er vrouw en kind mee uit mijn bestaan. Het was de enige manier om mijn dromen van mijn nachtmerries te redden. Mijn hoofd en de hele wereld rondom me deden pijn, en niemand die daar iets van merkte.

Bij de *Veilig en Voorzienig Verzekeringsdienst* ging alles zijn gewone gang. Zoals gewoonlijk wist niemand waar hij mee bezig was, maar iedereen deed wat hij moest doen. Ik voelde een diepe haat in mij opkomen tegen elk van mijn collega's. Het soort haat dat mannen naar een wapen doet grijpen en zonder veel nadenken in het wilde weg rond doet schieten op kantoor, ondertussen de score bijhoudend van de totaalsom aan premies die de verzekering moet uitbetalen voor elke dode en elke gewonde.

Een pijnstiller nam de hoofdpijn weg en daarmee verdween ook de drang om de werkelijkheid overhoop te schieten. Met het verglijden van de jaren kwam er weer kleur in het zwart van mijn nachtmerries, maar helemaal verdwijnen deed het donker

nooit. Ik droomde van mijn vrouw als weduwe, van mezelf als weduwnaar, en van onze zoon als enige overlevende. Dromen mogen de logica tarten.

Monoloog 4: Werkelijkheid

Ik heb mijn zoon nooit iets voorgelogen over zijn vader. Ik wilde dat hij de waarheid kende. Telkens hij als kind een kaartje kreeg —met zijn verjaardag, met de feestdagen— vroeg hij waarom zijn vader nooit langskwam. Ik zei hem dat zijn vader heel veel van hem hield, maar dat een bezoek niet mogelijk was.

Eenmaal hij ouder werd, aanvaardde hij de realiteit en bleven de vragen uit. Mijn zoon verliet het huis toen hij een meisje leerde kennen. Hij huwde haar en kreeg een schat van een zoontje.

‘Heeft jouw oma geen opa?’ vraagt het kind soms aan zijn vader. Dan toont mijn zoon de kaartjes die op de schoorsteen staan en zegt: ‘Ja, ik heb ook een papa, maar hij is niet zoals de papa van mama; hij is liever alleen. Misschien komt hij ons ooit eens opzoeken, maar ik denk het niet.’

Gisteren kwam mijn kleinzoon op mijn schoot zitten.

‘Oma,’ zei hij, ‘ik heb gedroomd over opa. Ik zwaaide naar hem, ik wilde hem zeggen dat ik zijn kaartjes mooi vond, maar hij zag mij niet. Hij liep gewoon door en keek niet om toen ik hem riep.’

Na veel vijven en zessen besloot de familie Willems toch de verjaardag van opa te vieren. Iedereen wist dat meneer Willems een hekel had aan verjaardagsfeestjes. Telkens iemand in de familie verjaarde, plaagde hij de jarige door te stellen dat die weinig verdienste had aan het feit dat er alweer een jaartje was verstreken.

‘Een mens moet er niets voor doen om ouder te worden,’ placht hij te zeggen. ‘Hij moet er alleen voor zorgen niet te sterven, maar dat heeft een mens meestal niet zelf in de hand.’

Zijn vrouw, zijn kinderen, en zelfs de jongste van zijn kleinkinderen, kenden die zinnnetjes uit het hoofd. Zodra hij op een feestje zijn stelling inzette met ‘Een mens moet er niets voor doen’ viel de rest van de familie in als was het een mantra die luidop en in groep geciteerd moest worden.

Elk jaar nodigde mevrouw Willems de kinderen en kleinkinderen uit voor een etentje tijdens een weekend dat in de buurt van meneer Willems’ verjaardag viel. Meestal was de hele familie present, maar o wee als iemand opa per ongeluk aan zijn verjaardag herinnerde. Dan was het hek van de dam en begon hij een hele litanie over welke prestaties je wel en welke prestaties je niet hoorde te vieren.

Een diploma behalen, dat was meneer Willems een feestje waard. De kleinkinderen leerden vlug dat opa diep in zijn portefeuille tastte als ze met een goed rapport kwamen aankloppen. Voor zijn dochter organiseerde hij een knaller van een fuif toen haar eerste boek werd gepubliceerd.

Trouwfeesten waren een twijfelgeval, zo vond hij, maar toen zijn oudste zoon eindelijk gescheiden raakte van die feeks van een schoondochter, hield hij een barbecue met als thema ‘een nieuwe lente, een nieuw begin!’

Meneer Willems was heel bijzonder. Hij maakte af en toe een karikatuur van zichzelf, maar hij deed dat op zo’n manier dat ieders hart voor hem smolt. Binnenkort zou hij vijfenzeventig jaar worden. Zijn kinderen wilden die gebeurtenis niet onopgemerkt voorbij laten gaan.

‘Driekwart eeuw,’ argumenteerden ze, ‘dat vraagt toch om iets meer dan een etentje bij oma thuis?’

Mevrouw Willems sputterde aanvankelijk tegen, maar gaf uiteindelijk toch toe. Haar kinderen begonnen aan de voorbereiding van een groot feest waarop ze niet alleen de hele familie uitnodigden, maar ook een ruime selectie goede vrienden die oma en opa in de loop der jaren hadden leren kennen.

Meneer Willems had een verre van onverdienstelijk leven geleid. Hij begon zijn carrière als ambtenaar, maar die job verveelde hem al gauw. Het duurde niet lang voor hij zijn eerste bedrijfje begon. Tijdens de tweede zwangerschap van zijn vrouw las hij in de wachtzaal van de gynaecoloog toevallig een recept voor het maken van haarzeep. Het leek hem wel leuk dat zelf eens uit te proberen. Hij scheurde stiekem het artikel uit het damesblad en stopte het in zijn jaszak. Zodra hij thuis was, begon hij te experimenteren.

Hij zag het direct groot. Hij trok zich weinig aan van het oorspronkelijke recept en maakte onmiddellijk een volle badkuip shampoo. De hele badkamer zat onder het schuim. Mevrouw Willems vroeg zich spottend af wat hij met die levenslange voorraad shampoo van plan was, maar haar man hoefde er niet lang over na te denken. Hij was ervan overtuigd dat er wel een centje te verdienen viel in de zeepbusiness. Tot grote verwondering van zijn collega-ambtenaren diende hij zijn ont-slag in bij de overheid om voltijds ondernemer te worden.

Toen mevrouw Willems hem uit de badkamer verbande, huurde hij een kantoortje dat hij als labo inrichtte en van waar-

uit hij zijn zaak runde. Dag in, dag uit was hij op de baan om zijn producten aan de man te brengen.

Het bedrijf groeide jaar na jaar op alle vlakken: klanten, personeel, productie, omzet én winst. In het midden van de jaren tachtig kreeg hij, na twaalf jaar hard zwoegen, een aantrekkelijk bod van een multinational. Hij besloot dat het tijd was zijn bedrijf te verkopen, samen met alle formules van het assortiment shampoos en zeepproducten dat hij over de jaren heen ontwikkeld had. Op het moment van de verkoop was hij nog maar een prille veertiger. Hij was gelukkig gehuwd en hij had drie kinderen, waarvan de jongste tien en de oudste veertien jaar was. Hij was rijk genoeg om nooit meer te hoeven werken, maar niet werken lag niet in zijn aard.

Gelukkig vond hij snel een nieuwe hobby. Hij keek vol verwondering op naar het jonge, aanstormende geweld van mensen zoals Steve Jobs en Bill Gates die aan de basis lagen van bedrijven zoals Apple en Microsoft. Toen hij op een dag met zijn eerste computer het huis binnenkwam, zei mevrouw Willems met een diepe zucht: 'O nee, daar komt waarschijnlijk weer een nieuw bedrijfje van.'

En ja hoor, haar man bouwde de zolder om tot een atelier waar hij zelf computers in elkaar knutselde. Hij verkocht die aan de eerste lichting lokale computernerds. In korte tijd lag het hele huis vol met losse computeronderdelen.

Opnieuw moest zijn vrouw hard zijn. Ze dreef meneer Willems' business het huis uit, richting een winkel die hij vijf jaar later verkocht omdat hij alweer een nieuw zot idee had: hij wilde internetpionier worden. Om een lang verhaal kort te maken: de derde onderneming van meneer Willems werd een internetbedrijf dat hij voor veel geld van de hand deed in het jaar 1999, net voor de eerste dot-com bubbel barstte.

Mevrouw Willems, die net oma was geworden, vond het welletjes geweest: 'De kinderen zijn afgestudeerd en het huis uit. We hebben net de geboorte van ons eerste kleinkind gevierd. We hebben al onze zaakjes op een rijtje. Kunnen we het eindelijk wat rustiger aan doen?'

Dat kon, vond opa, en hij reisde samen met zijn vrouw de hele wereld rond. Ze bezochten alle steden en landen waar hij ooit op zakenreis ging. Hij had tijdens zijn carrière de binnenkant van menig bedrijf en menig hotel gezien, maar nu kon hij eindelijk ook wat tijd maken om toeristische attracties te bezichtigen.

Oma moest een list gebruiken om ervoor te zorgen dat opa op de dag van het grote feest in het land was. Alles was heel goed voorbereid; de familie Willems had veel tijd en energie in het evenement gestopt. Voor elke periode in opa's leven waren collega's en vrienden uitgenodigd om op het podium verhalen en anekdotes uit die tijd te vertellen.

Eindelijk was de grote dag daar. Iedereen stond klaar om de jarige met gelukwensen te overstelpen. Het was enkel nog wachten op de komst van het feestvarken. De teleurstelling was dan ook groot toen oma alleen de feestruimte betrad. Het huilen stond haar nader dan het lachen.

'Ik kan opa nergens vinden,' zei ze met een snik. 'Hij zei vanmorgen dat hij nog iets moest regelen. Hij vertrok zonder te zeggen waarheen, noch wanneer hij terugkwam. Nu kan ik hem niet meer bereiken. Hij reageert niet op berichtjes en neemt zijn telefoon niet op.'

Er ging een golf van ongerustheid door de zaal: was er iets gebeurd met opa? Met zijn vijfenzeventig jaar was hij niet meer de jongste.

Zonder dat iemand het merkte, klom een jongeman het podium op. Hij greep de microfoon, zette hem aan, en riep iedereen op tot kalmte.

'Hallo allemaal,' zei hij. 'Er is helemaal geen reden om ongerust te zijn; ik ben hier!'

Het geroezemoes verstomde. Opa's oudste zoon keek de vreemde snuiter boos aan: 'Dit is niet het moment om grapjes te maken, jongen.'

'Ik maak helemaal geen grapje,' antwoordde de jongeman. 'Ik kom jullie mijn nieuwste project voorstellen! Herkennen jullie me niet?'

Opa's oudste zoon wilde het podium opklimmen om de brutale vlegel weg te jagen, maar oma hield hem tegen: 'Wacht even, hij lijkt net op opa toen hij vijftwintig was!'

'Ik ben blij dat er toch één iemand is die me herkent,' zei de jongeman. 'Ik ben inderdaad de jarige waar jullie allemaal op staan te wachten. Alleen word ik vandaag geen vijfenzeventig jaar; dankzij mijn nieuwste uitvinding ben ik weer vijftwintig geworden.'

Vol ongeloof staaarde iedereen in de zaal de jongeman aan.

'Een mens moet er niets voor doen om ouder te worden,' zo begon de jongeman opa's mantra, 'maar hij kan wel iets doen om jonger te worden! Verjongingskuren, dat wordt mijn nieuwe business!'

Hij haalde een doos flesjes vanachter de coulissen en sprak als een echte marktkramer het publiek in de zaal toe: 'Dit is mijn verjongingselixir; wie wil het uitproberen? Wil je proberen, steek je hand in de lucht!'

De zaal stond versteld. Een paar handen gingen aarzelend de hoogte in.

Opa volgde het hele gebeuren vanop afstand in een kamer in een hotel op een boogscheut van de feestzaal. Hij bulderde van het lachen. De acteur die hij had ingehuurd, speelde zijn rol fantastisch. De gelijkenis met zijn vijftig jaar jongere ik was treffend.

Het vakantieoord werd geadverteerd als een verborgen juweeltje. De foto's op de website beloofden een luxueus hotel, een azuurblauwe hemel en weelderig groen aan de waterkant. Ongelooflijk, maar waar: alles inbegrepen kostte een dag in dit vakantieparadijs amper zoveel als een uurtje parkeren in de Antwerpse binnenstad.

Als Cynthia al twijfels had over het verleidelijke aanbod, dan verdwenen die als sneeuw voor de zon van zodra de toeristenbus haar bij het vijfsterrenhotel afleverde. Ze kreeg een kamer met een adembenemend uitzicht en een diner waar ze duimen en vingers bij aflikte. Het enige nadeel was het totale gebrek aan mobiele bereikbaarheid, maar die *digitale detox* werd als een voordeel gepresenteerd.

De volgende ochtend verwonderde Cynthia zich erover dat de andere gasten er —op de nieuwkomers na— eerder uitgeblust en vermoeid bij zaten tijdens het ontbijt, maar haar gedachten dwaalden al gauw af naar haar voornemens voor de dag. Ze zou een lange ochtendwandeling maken rond het meer, genieten van een heerlijke lunch en de middag doorbrengen aan de waterkant, ondergedompeld in een romantische bestseller.

Helaas verliep haar dag niet zoals gepland. De voordeur van het hotel was nog niet helemaal dichtgetrokken of daar werd ze al overvallen door een peloton van *influencers* die een oorverdovend salvo verkooppraatjes op haar afvuurden voor gezonde ontbijtgranen, elegante sportkledij, producten voor vrouwelijke hygiëne, energiedrankjes en nog veel meer.

Cynthia nam de vlucht in de richting van het meer, maar het pad werd versperd door een man die alle bijwerkingen van een antidepressivum opsomde. Ze slaagde er nipt in hem te ontwijken, maar werd meteen geconfronteerd met een meisje dat wel een buitenechtelijke dochter van Marco Borsato en Cora van Mora leek. Het liefdeskind prees zingend gefrituurde Italiaanse broodsnacks aan, maar werd ruw verdreven door een zwerm oplichters die Cynthia een account op een nieuw Bitcoin-platform aanbevalen.

Cynthia maakte rechtsomkeert en sprong daarbij soepel over een man die liggend naar haar glimlachte met tanden zo wit en glanzend als porselein. Behendig manoeuvreerde ze rond een kolossale wasmachine die reclame maakte voor een middel tegen kalkaanslag. Alsof haar leven ervan afhing, rende ze het laatste stukje terug naar het hotel.

Daar wenkte een hotelgast die ze herkende van aan de ontbijttafel haar toe vanuit een zijingang. Zonder te twijfelen dook ze het open deurgat in, waarop haar redder de deur dichtgooide recht tegen de slurf van een roze olifant op rolschaatsen die haar danslessen wilde aansmeren.

“Wat is hier aan de hand?” vroeg Cynthia vol afgrijzen.

“Dat waren de reclameboodschappen waarmee je vakantie betaald wordt,” antwoordde de man somber.

“Maar ik heb mijn vakantie helemaal zelf betaald,” protesteerde Cynthia.

De man keek haar droevig aan: “Dat dacht ik ook, maar als ik eerlijk ben, dan moet ik toegeven dat het naïef van me was te denken dat ik zo’n snoepreis voor zo’n snoepprijsje kon verwachten. Als iets te mooi is om waar te zijn...”

Cynthia maakte zijn zin af: “Dan is het dat vaak ook.”

Het zou nog een lange week worden.